

»Veš kaj,« je dejala, »samo eno še imam, in te bova imela vsak pol!« — Vzela je drobno zvezdico in jo prelomila na dveje.

Komaj jo je pa prelomila, se je zgodilo čudo. Iz vsake polovice je zrastle nova, cela zvezda, še lepša in večja kakor prej.

In tako se je zgodilo vselej, kadar je kdo komu polovico zvezde dal. Njegova zvezda ni nikoli ugasnila; čimdalje večja in lepša je postajala, da se je človek z njo tudi v nesreči srečnega čutil. Vsem drugim so pa zvezde kmalu ugasnile in umrle, zakaj veselje brez dobrote ne greje, in nebeške zvezde ne morejo živeti pri mrzlih, zlovoljnih ljudeh.

Narte Velikonja:

Zver.

Kaj je na zemljevidu, opis kraja, krajevne in narodnostne posebnosti.

Torej.

Bila sta in se je zgodilo in je bilo. Bila sta Grič in Hrib. Vmes bi morala biti dolina. Pa ni bila dolina, ampak je bila gora. Cesta med Hribom in Gričem ni šla čez goro, ampak je šla okoli gore. Če bi na zemljevidu iskali Grič, bi nič ne našli. Kajti, naši učenjaki se niso še toliko izpopolnili, da bi na zemljevidu narisali tudi Grič in Hrib. Torej. Zato si z zemljevidom ne moremo pomagati. Toda če bi pogledali Grič in Hrib z navadnimi očmi, bi videli, da sta bila oba na bregu in da bi se lahko reklo Griču Hrib in Hribu Grič. Ker bi pa težko ločili, če bi bili obe vasi Grič ali Hrib, so morali reči eni Grič, drugi Hrib. Katera je bila prva, ne vedo, kajti tistikrat se ljudje še niso brigali za zgodovino. Tudi drugače si nisi vedel pomagati, če nisi malo bolj pogledal, bodisi na Grič ali pa na Hrib. Kajti na Griču si imel vrh brega hišo, kateri se je reklo »Pri luknji«. In si torej imel na Hribu najnižjo hišo v dolini, ki so ji pravili »Na špici«. Navadni zemljani si s tem niso vedeli pomagati. Če pa si vedel, da je bila najprej votla bukev in, da je pri tej votli bukvi bila najprej oglarska kočja in, da je iz te nastal hlev in, da je iz tega hleva nastala hiša, ki se ji je morala bukev umakniti, torej, veš vse. Bukve je izginila, luknja je pa ostala. Ker so imeli na Griču luknjo, so torej moral imeti na Hribu špico. Tu, da je zataknil vrag, ko je nosil v goro, svojo palico. Potem je zazvonilo, in je pustil goro in udrtno, kamor je hršnila njegova palica. In če v tisti hiši danes vodo kuhajo, pravijo, da je topla. To pride vse od vraga.

Drugače sta si pa bili vasi podobni. Obema so rekli pri oblasteh: občini.

Torej, da ne pozabim še nekaj posebnosti: na Hribu nisi smel reči klobasa, na Griču mezeg. Klobasa nisi smel reči zato, ker je pred tremi pokolenji nekoč torej pes ugrabil klobaso na plohu, pa so to klobaso rešili. Dejali so jo nazaj na ploho, in je potem cela vas pojedla vse klobase. Zato niso vedeli, pri kateri hiši je bila pasja klobasa. Tri pokolenja torej niso več videla te imenitne človeške priprave. Na Griču pa nisi smel reči mezeg. To pa zato, ker so imeli na Griču pred tremi pokolenji takega imenitnega mezga, da so z njim štirinajst dni poizkušali, in ni nič jedel, nič pil. Štirinajst dni je skozi zelena očala oblanje gledal. Ker so bile zelene, je mislil, da je torej trava. Štirinajst dni ni torej nič jedel, nič pil. Zato se prav nič ne čudimo, če mezeg ni mogel prav nič več teči.

»In mezeg ni mogel nič več teči in je moral v jarek leči.«

Vse to bi rekli vi in bi torej mislili na ubogega osla. Jaz pa to povem, da so na mezga, ki je bil občinski, torej smeje izlivati gospodinje pomije. In so ga otroci podili, kolikor jim drago. Zato je resnična pri tem mezgu samo pesem in pa to, da tri pokolenja že niso videla mezga.

O klobasi so izvedeli na Griču, o mezgu na Hribu. Kako dobri sosedje tako stvar gledajo, tega vam pa torej ne morem do pičice povedati.

Kako je odbornik Zaletel hodil na Grič in kaj je videl.

Tako je s Hriba torej nekoč popoldne korakal sedmi odbornik Zaletel. Korakal je proti Griču. Ker je hodil po cesti, je zavihal nos nad bližnjico. Toda občinskemu odborniku se ni spodobilo, da bi šel po bližnjici. Pa kaj bi hodil po bližnjici, če je bila pa cesta tako vzorno in torej bogato nasuta. Pa ne drobnega, ampak debeleje natolčenega kamenja. Torej gotovo mislite, da mu je bil kratek čas. To se motite. Dolgčas mu je bilo, zato je iz žepa izvlekel kuverto. Uradno kuverto. Sama občina je pritisnila nanjo svoj pečat. In je bilo na kuverti napisano njegovo ime in tudi hišna številka. In v tej kuverti je bilo vabilo. Tudi uradno vabilo. In pod to vabilo je na eni strani občina pritisnila svoj pečat, na drugi strani pa je sam oče župan zapisal, kako mu je ime. In mu je torej ime Kos Matija. In na tem vabilu je bilo poleg vsega drugega zapisano, da je danes občinska seja. Veste, da je osupnil sedmi odbornik Zaletel. Vendar je torej bral do konca in tudi tiskano »vzorec VII«. Ko je do konca prislovkal, je še enkrat pogledal, koga se vse to tiče. In je videl svoj naslov in svojo hišno številko in rekel:

»To se tiče mene.«

Ko jo je hotel utekniti jopiču v žep in je že utaknil vanj, se je ozrl na cesto in še enkrat pogledal. In ko se je prepričal, da se prvič ni motil, se je na peti obrnil, še enkrat pogledal in oddirjal proti domu. Če rečem dirjal, hočem torej povedati hitrico, kako je bežal. Če bi škornjev ne imel na nogah, bi ga ti še dohajali ne. Tako bežimo samo, če smo ubili sosedovo kuro ali pa, če smo preluknjali botrovo pipo.

Torej. Zdaj bi ga lahko pustili teči. Mi bi lahko legli v senco ali pa šli na sosedovo hruško. Časa bi imeli dovolj. Toda mi smo pošteni. Sosedov hlapec čaka s sultanom na pragu. Vidite, mi smo pošteni in ne ležemo v senco in tudi sosedovih hrušk ne maramo.

Oni je pa tekel, da, da se ga je glava držala, in, da so se ga ušesa držala in gorje mu, ki bi trdil, da je bil smrkav ali, da se mu je slina cedila po bradi.

Kako je župan sklical sejo, koga ni bilo in kaj je župan Kos mislil.

Med tem časom pa lahko pogledamo, kaj je s sejo. Rekli smo, da je bila tista občina Hrib podobna občini Grič. In ker smo torej povedali, da je sedmi odbornik Zaletel šel po poti, smo, mislim, tudi s tem povedali, da je bilo torej v vsej občini samo sedem odbornikov. Župan Kos je bil prvi. In tisti, ki je šel na pot in je zdaj tekel proti domu, je bil njegov odbornik. Zdaj razumemo, zakaj oče župan ni hotel otvoriti seje. Tistemu, ki ne razume, pa povemo, da bi bil preneumen. Kajti nasprotniki so štel tri glasove, njegova stran je štela dva in on ne bi prišel v položaj, da bi odločil. Zdaj tudi razumemo, zakaj je torej tako tekel Zaletel domov. Ni ga bilo strah samo tistega, kar je videl, ampak dobro je vedel, v kako zagato bi pripravil botra župana.

Torej. Oče župan je iskal po vseh aktih in pod streho in v kleti. V resnici je čakal Zaletela in je še deklo poslal na njegov dom, naj pogleda, kaj je z njim. Na videz je iskal spis. Ko so nasprotniki prešteli, koliko je njih in koliko nasprotne strani, so hoteli imeti sejo in je moral oče župan vsak čas odgovarjati, zakaj še ni otvoril seje. Na dnevnem redu so bile pa važne reči in bi bila nasprotna stran lahko županu naložila kakšna sramotna dejanja ali pa nobenih in bi morali sklepe na prihodnji seji še enkrat pretresati. Zdaj torej vemo, zakaj je oni tako tekel proti domu. Bežal pa je tako, da se ga je glava držala in so ga čevlji komaj dohajali. Kaj bi bilo, če bi mož ne imel nog v čevljih! Da ga je eden žulil, to nič ne de.

Kako je Zaletel javil in kaj so odborniki storili.

Pravkar je dekla javila, da Zaletela ne bo k seji, ko je hotel obrisati si mokroto z nosa in ust. Tisti, ki ste ponižnega srca, boste rekli, da je bil smrkav in slinast. Na Hribu so torej vsemu temu rekli mokrota.

Oče župan je ves nesrečen hotel otvoriti sejo in torej tudi spremeniti dnevni red, ko je odbornik Zaletel padel na prag. Spoteknilo se mu je koleno in je nekaj zaklel in potem kriknil:

»Zver!«

Medtem ko je pogledal, kaj se mu je torej spoteknilo in ko je obraz dvignil, da bi dostojno pozdravil navzočne, je bila veža prazna.

Seje so imeli pa kar v veži, da ni bilo treba nobenih vrat odpirati, če so katerega odbornikov vrgli na cesto. Torej tudi stolov ni bilo treba iskati in so sedli kar na ognjišče.

Zato boste razumeli, zakaj je bila veža sejni prostor, zakaj je bila prazna. bom pa povedal.

Pred pragom in na dvorišču je bila luža, kajti župan je rekel, da mora biti mokro, sicer je prah. Zaletel se je dvignil, otepal s kolen blato in rekel ves preplašen, ker je bila veža prazna:

»Na sredi!«

Ne bom popisoval, kjer ven so vse prikukali občinski odborniki. Opisal bom samo najpogumnejšega. Ta je torej splezal na napa¹ in mu je bilo ime Brezovar Simon, in se skril, kolikor se je dalo za lonce. V zadregi je vrgel lonce z nape, zato se je zagledal njegov obraz. Kdor je natančneje pogledal, je lahko videl tudi njegove škornje, ki so bili veliki in so prav tisti hip vrgli torej po tleh mlin za kavo, vžigalice, svečnik in mast za čevlje.

Kaj je bilo z napovedano sejo in kako je oče župan obveščal svečano sejo.

Če bi bili drugi časi, bi bil župan Kos hud in bi nasprotniki leteli skozi vrata in še račun bi jim poslal. Sedaj so bili pa časi resni. Torej! Zato je oni, Brezovar, ki je bil trden kovač, dvignil glavo. Pa ne mislite, da brez rok; tako je držal roke, kakor jih držite, če se bojite volka ali parklja ali strahu ali vseh strahov strahu. Pogledal je skozi prste in ko je videl, da Zaletel Jaka, ki je bil županu dolžan, na pragu že stoji in ima umazana kolena, je vprašal:

»Kje?«

Zdaj šele mu je mogel, ves moker po obrazu in bradi, sedmi odbornik Zaletel Jaka odgovoriti:

»Na cesti.«

(Dalje.)

¹ Napa je napušč nad kraškimi ognjišči, namenjen loncem in mlinu za kavo. Če ne dobiš v vsej hiši, kar iščeš, je gotovo na napi.